

Історія вулиці Першотравневої у с.Велике Вербче

А село моє назвали Вербче,
З давньої предавньої пори.
Бо були його живим зеленим серцем,
Мовчазні вербові гушарі.

Серед поліських верболозів на берегах тихоплинного ставу, розкинулось наше село, замріяний поліський край подарував селу назву Велике Вербче. Очевидно від великих верб, що росли на берегах річки Мельниця. Люди ламали лозу і скручували у верчі (як цифру вісім) з неї робили постолі. За великі верчі платити більше грошей, а за малі менше. Існує версія, що саме від цього пішла назва Великі Вербчі, що згодом перейменували на Велике Вербче. Вербі допомагали односельчанам ховатися від набігів монголо – татар. Вербча допомагала відшукати людям місце для майбутньої криниці і вода завжди в ній була холодною і смачною. З лози плели різні побутові предмети: колиски, коші, взуття. Велике Вербче одне з найдавніших сіл України. Вперше у писемних історичних джерелах ця назва згадується у 1577 році хоча речові джерела свідчать про існування поселення ще в сиву давнину. Жителі села і понинні знаходять, кам'яні знарядя праці, що належать до первіснообщинного ладу. Селом володіли поміщики, 1808р.

Пан Хамцов мав маєток у Бутейках і володів частиною Вербча. В 1850р на правому березі р. Мельниця до урочища Ляховець виникає нове поселення переселенців із Східної Пруссії. Їх хати були бідні і погано облаштовані. В основному це були ремісники – ковалі, столярі.

Пан Яцковський виміняв на мисливських собак 10 сімей литовців і поселив їх у Красовці. Переселенці одружувалися на місцевих дівчатах і згодом стало важко розрізнити, де чужі, а де свої.

За реформою 1861р. селяни мали викупити землю, викупна вартість якої набагато перевищувала існуючі на той час ціни на землю. Селяни змушені були йти на заробітки, щоб вижити.

В роки першої світової війни чоловіків мобілізували на фронт. В селі проводили реквізицію худоби і продуктів.

Це період національно-визвольних змагань. Історія національної революції торкнулась і нашої місцевості. В березні 1919р. тут перебували петлюрівці. На початку серпня з'явилися нові господарі – поляки.

За Ризьким мирним договором 1921р. територія В.Вербча підпала під владу Польщі у складі Степанської гміни Костопільського повіту Волинського воєводства. За несплату податків у селян конфісковували майно.

Польський гніт тривав до 17 вересня 1939р. В 1940 році у В.Вербчі створено колгосп “Шлях до комунізму” голова колгоспу Іван Володимирович Бродовський, перший колгоспник Телетьон Максим Маркович. До колгоспу вступили п'ять найбільш бідних сімей.

У січні 1940 року Степань стала районним центром. Радянську систему господарювання і змін перервав напад Німеччини 22 червня 1941 року. У Степані оголосили мобілізацію. В кінці червня німці бомбили Сарни і Степань.

14 січня 1944р. воїни 181-ї стрілецької дивізії визволили с. В.Вербче. За даними сільської ради 99 чол.загинуло, з них 6 пропало безвісти, 60 повернулось у В.Вербче, 17 у Бутейки, 9 на Вірку.

Після війни відновлено роботу колгоспу. Колгосп "Шлях до комунізму" перейменовано на колгосп "Перше травня". Всього було дев'ять голів колгоспу.

У 1948 році вступили майже всі вербчани. Історія нараховує багато голів колгоспу. Але одним з найвидатніших у районі господарників був Зіненко Іван Лаврентьович. У нас в музеї збереглася експозиція присвячена колгоспу «Перше травня», а також знамена трудових досягнень цього господарства. Бережемо пам'ять про тодішнього керівника цього господарства нині вже покійного Зіненка Івана Лаврентьовича. Велику Вітчизняну війну старший сержант Зіненко пройшов з першого й до остатнього дня. Втрачаючи своїх побратимів крок за кроком ішов до перемоги. Коли повернувся в рідне село його обрали головою сільради. Знайшов там особисте щастя, одружився на місцевій дівчині Надії з якою прожив все своє життя. Був направлений на трудову передову піднімати колгосп у Великому Вербчому. Працював головою колгоспу «Перше травня» з 1952 року.

Понад сорок років очолював правління колгоспу. За цей час господарство з відсталого перетворилося на передове. Колгосп був постійним учасником виставки передового досвіду в народному господарстві. За заслуги перед

Батьківщиною І.Л.Зіненко нагороджений двома орденами Леніна, орденами Жовтневої революції, Трудового Червоного прапора, Червоної Зірки та ще багатьма орденами. Іван Лаврентьович був депутатом районної Ради, в 1974 році був депутатом Ради Союзу Верховної Ради. Має відзнаки і колгосп - Ленінська ювілейна почесна грамота ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС за успіхи, досягнуті у соціалістичному змаганні були вручені пам'ятні прапори.

З ранку до пізнього вечора поринав у роботу яка ладилася і яку любив. Успішно виконував, перевиконував різні плани. Багато випускників місцевої школи залишалися працювати в колгоспі. За кошти колгоспу в селі були заасфальтовані вулиці збудували Будинок культури, середню школу, бібліотеки, садочок, амбулаторію. Опорою в його житті та вірною помічницею була Надія Денисівна створила домашній затишок і благополуччя. Працювала вона в шкільній бібліотеці яку називала лікарнею душі. Підбирала всім таку літеру щоб захопити навчила добру та людяності. Вона мала відзнаки за сумлінну працю. Зіненки залишили у Вербчому хороший слід, запалили іскру надії і впевненості.

Дуже багато молоді залишалися в рідному селі, працювали в колгоспі, створювали сім'ї та будувалися. В селі налічується чотирнадцять вулиць. Одна з найбільших і найгарніших – це центральна вулиця, яка пролягає через все село і названа була на честь нашого колгоспу – це вулиця Першотравнева. Протяжність вулиці чотири кілометри. Налічується двісті двадцять дев'ять будинків. Вся інфраструктура села побудована на вулиці Першотравневій: Сільська рада, Будинок культури, Свято-Михайлівський храм, дитячий садочок, амбулаторія, сільпо, сім магазинів, два кафе та салон краси.

Адміністративне приміщення Великовербченської сільської ради знаходиться по вулиці Першотравневій. Збудовано за кошти колгоспу в 1987 році. В приміщенні розміщені: аптека № 123 ВАТ «Сарнифармація», філія № 1000170118 Ощадного банку, поштове відділення «Укр. Пошти», Укр.телеком.

Будівля Будинку культури більше схожа на панську садибу і є окрасою села. Його будівництво розпочалося у 1959 році по експериментальному проекту замовленим керівництвом тодішнього колгоспу «Перше Травня» очолюваний

головою – Зіненком Іваном Лаврентійовичем. Побудований на кошти місцевого господарства жителями нашого села. Розпочав свою діяльність в 1964 році Будинок культури став осередком культурного життя селян. Розміщений по вулиці Першотравневій в густому парку, обрамлений стрункими рядами каштанів він став улюбленим місцем відпочинку жителів села.

Відвідувачі Будинку культури, які вперше заходять в приміщення закладу приємно вражені красивим ліпленням на стінах та ошатністю. При Будинку культури працюють: тренажерна кімната, музейна кімната, бібліотека, зал урочистих подій, спортивний зал, кімнати соціального призначення.

Історично склалося так, що с .В. Вербче не мало церкви. Тому однією з найбільших мрій жителів села була побудова власного храму. Тож коли почалась ”перебудова,, вербчани, відчувши легенький подих свободи, з ентузіазмом взялися до діла. У 1989 році Рудика Ганна, Кошмак Антоніна та Робейко Ольга їдуть у Москву де їм вдалося зареєструвати громаду та добитися дозволу на будівництво церкви. 11 вересня освятили місце під будівництво і в селі почалось нове життя. Складають плани, збирають кошти на будівництво, проводяться співки майбутнього церковного хору. І от жаданий день настав 21 листопада 1990року Сарненський Благочинний Д. Шандрук та місцеве духовенство освятили у В. Вербчі Михайлівський Храм. Богослужіння в ньому відправляв священник П.Сорока - 1990 - 1993, священник Олександр Кокора - з 1993 по даний час. За роки незалежності церква стала духовним центром великого села . Вона змінила життя, поставила його на нові рейки. Невпізнанно змінився і сам храм. У 2008 році він був добудований, а за 2009-2010 капітально відремонтований, зовні. В кінці 2010р. розпочався капітальний ремонт внутрішнього облачення храму. При церкві діє хор, яким керує з 1994р. регент Кокора Лариса. В останні роки створений ще й дитячий хор. Свято-Михайлівський храм у Великому Вербчі розміщений по вулиці Першотравневій, побудований за кошти громади. Воскресають храми. Хай разом з ними воскресне Україна та душа народу для втілення добрих справ задля майбутнього прийдешніх поколінь.

Споживче товариство у Великому Вербчі було створено в 1961 році. Розміщене по вулиці Першотравневій. Головою є Гольонко Лариса Сергіївна. До споживчого товариства входять: Кричільськ та Корос. На сьогодні в товаристві функціонують 12 торгових підприємств, у тому числі: 2 господарських магазини, 6 магазинів повсякденного попиту, 3 магазини продтоварів, 7 підприємств громадського харчування.

За кошти колгоспу по вулиці Першотравневій була побудована амбулаторія. З 2018 року – це Комунальне некомерційне підприємство «Сарненський районний центр первинної медико – санітарної допомоги. Сарненської районної ради. Амбулаторія загальної практики сімейної медицини. Завідуючий амбулаторією: Новак Степан Петрович. Сімейний лікар: Ткач Оксана Анатолівна.

Дошкільний навчальний заклад «Сонечко», розміщений по вулиці Першотравневій. Побудований за кошти колгоспу в 1989 році. На даний час в садочку працює шість груп – 68 дітей.

День Перемоги у нас особливо велелюдний, хоча на превеликий жаль у нас не залишилось в живих жодного ветерана, але традиційним є марш - парад пісні і строю і урочистий мітинг біля меморіалу пам'яті, що знаходиться в центрі села по вулиці Першотравневій та побудований за кошти колгоспу.

По вулиці Першотравневій функціонують шість продуктових магазинів, п'ять сільсько-господарських та товарів повсякденного вжитку та два кафе громадського харчування.

Талант – то іскра Божа, і не сховати його, не знищити. А силу бере він з материнської пісні з чистої води з рідної криниці, з розквітлого саду, посаженого руками дідуся, надійного батьківського плеча. Дуже багато талановитих людей народились, та вирости в Великому Вербчі. Багато з них проживали та проживають на вулиці Першотравневій.

Поважають, цінують і люблять у селі батюшку Олександра бо є мудрим і терпеливим наставником. Віра в Бога та служіння Йому - стан душі Отця Олександра та сенс його життя. Отримавши від Бога дар слова, талант проповідника, постійно його удосконалює, займаючись самоосвітою.

У селі дуже люблять і поважають священника, бо не дарма кажуть, що тому, хто багато дає, сторицею віддається! Нещодавно парафіяни зібрали кошти на поїздку в Ізраїль, тож збулась давня мрія батюшки – пройти останньою дорогою Христа, побачити місце, де ступала Його нога. Попри величезні проблеми з зором, працює в полі, сам пасе коня і корів. Як про звичайну річ, якимось обмовився під час проповіді: «Сиджу на пасовиську, перебираю в пам'яті своїх парафіян та й молюсь за тих, кому зараз найважче». Бо добре розуміє, що неможливо уявити наше життя і спасіння без молитви, яка очищає, підтримує, рятує. Після повернення з Єрусалиму священник зміцнів духовно, став ще багатшим емоційно. Тепер, читаючи Євангеліє, розповідає не просто про відомі місця і події, а про те, що бачив сам, відчув, пережив, ідучи слідами Христа. Батюшка дуже начитана й ерудована людина, має феноменальну пам'ять, тому легко «перескакує» на проповіді з тисячоліття в тисячоліття й уміє про історичні події та біблійних героїв розповісти так ясно, просто та зрозуміло, немов би все відбувалось буквально вчора, і він усе бачив на власні очі. За ініціативою батюшки при церкві організували бібліотеку, створили два хори – дорослий і дитячий, якими опікуються матушка Лариса та

донька Марійка. Незмінними помічниками священика під час служби є хлопці–школярі, серед них і найменший син Мишко, якого в селі вже давно прозвали «малим батюшкою». Дякуємо Богу, що нам є на кого рівнятись, з кого брати приклад!

Мирослава Шершень виросла в селі Велике Вербче по вулиці Першотравневій. Навчалася у місцевій середній школі, паралельно займаючись у Степанській музичній школі по класу фортепіано. Після закінчення школи вона здобувала професійну освіту у Дубенському педагогічному училищі. З 1994 по 1999 рік працювала вчителем початкових класів у Великовербченській школі, одночасно заочно навчаючись у Рівненському гуманітарному університеті. Отримавши вищу освіту, перейшла на журналістську роботу.

Нині живе, у місті Рівне, працює кореспондентом обласної газети «Рівне вечірнє». Друкувалася в місцевій пресі, часописі спілки письменників «Дзвін». У 2003 році вийшла її перша книга «Нерозхлюпана тиша білих снів».

Будинок Петра Климця у селі Велике Вербче, який побудований по вулиці Першотравневій вирізняється із-поміж інших ошатними металевими воротами, прикрашеними трояндами. Цю красу господар створив самостійно, хоча професійним ковалем ніколи не був. Талант успадкував від батька. Коли

Петро Климець з дружиною збудували новий будинок, хотілося обгородити його незвичайним парканом. Вирішив, будь-що реалізувати задумане. На виготовлення воріт витратив цілий рік, адже намагався кожен деталь зробити досконало. Там немає жодного купленого елемента. Передалося Петру Климцю і батькове вміння працювати з деревом. Майже всі меблі в оселі чоловік створив власними руками. Пан Климець за освітою будівельник, нерідко їздить на заробітки, тож дещо з побаченого там повторив у себе вдома. Жодна з кімнат будинку не схожа на іншу. Аби мати гарний відпочинок після важких трудових буднів, на подвір'ї чоловік збудував невеличку сауну, куди приходиться паритися чи не усе село. У справах ніколи не поспішає, намагається зробити все ідеально, бо він дуже творча та відповідальна людина.

Князь Василь Павлович Гоч народився та виріс в селі Велике Вербче по вулиці Першотравневій. Він є науковий керівник Школи Причинності, доктор біологічних і технічних наук, доктор науки в сучасному мовознавстві, професор лінгвістики, почесний професор Полтавської державної аграрної академії, почесний професор Міжнародного Віденського університету, почесний доктор Міжнародного університету франкомовних (Брюссель-Женева), дійсний член Української академії наук (УАН), Європейської академії природничих наук (ЕАН, Ганновер), Грузинської національної Академії, Міжнародної Академії проскопіческіх наук ім. М.Нострадамуса, Міжнародної Академії Милосердя (Москва, 2009), Міжнародної Академії наук житлово-комунального та побутового господарства (Київ, 2010) і Північно-Кавказької академії інноваційних технологій в освіті і науці (СКАІТОН, П'ятигорськ, 2009). Член опікунської ради Фонду підтримки соціально значущих ініціатив «Лідер». Лицар Вітчизни. Кавалер Лицарського Ордена Великого Магістра Ла Валетта.

Автор 572 наукових праць, з яких: 51 патент на винаходи і корисні моделі в області медицини, біології та психології, 70 свідоцтв Авторського Права і 127 монографій по Теорії Причинності, фізики та хронології Часу, філософії, соціології, еніобіології, математики, філології та мовознавства, а також з теорії бізнесу, виданих на десяти мовах в містах загальним тиражем понад 580 тис. е землярів. Головний редактор збірника праць Школи Причинності. Під його керівництвом з 2000 року захищені 34 докторських і 52 кандидатських

дисертацій в областях: біологія, мистецтвознавство, медицина, педагогіка, психологія, соціологія, теорія держави і права, філософія, економіка, інформатика. Повний кавалер Ордена Почесною Стрічки (Grand Cordon) Бельгійської палати винахідників (2000-2006); Повний кавалер Ордена Зірка Одіна (2008). Лауреат Міжнародної Премії «Професія - Життя» в номінації «За особистий внесок у розвиток традиційної народної медицини» (Москва, 2006). Володар вищої нагороди професійної відзнаки Премії «Професія - Життя» в області медицини, індустрії здоров'я і збереження середовища проживання людини. На даний час Василь Гоч проживає в м.Севастополь.

Наше село має поістину славну історію. Легендами, переказами оповиті походження назв окремих вулиць. Чи збережемо для майбутніх поколінь те, що дійшло з минулого? Збережемо, якщо кожен буде працювати, творити, оберігати та не забувати минуле наших прашурів, саме так ми перетворимо наш край в квітучий куточок на Землі. Кожен з нас творить історію, залишаючи після себе пам'ять на цій землі. Отже, давайте будемо цінувати минуле, яке надбали наші предки та старанно творити історію для майбутніх поколінь.